

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 15. februar 2021
Kontor: Proces- og Insolvensrets-
kontoret
Sagsbeh: Jimmi Hilkøb
Sagsnr.: 2019-4000-0160
Dok.: 1802828

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EURO- PAUDVALG OG FOLKETINGETS RETSUDVALG

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et IT-sy- stem til grænseoverskridende kommunikation i civil- og strafferetlige sager (e-CODEX), og om ændring af forordning (EU) 2018/1726

KOM(2020) 712 endelig

Nyt notat.

1. Resumé

Kommissionen har den 2. december 2020 fremsat forslag til en forordning om et IT-system til grænseoverskridende kommunikation i civil- og strafferetlige sager (e-CODEX). Forslaget har til formål at fastsætte regler for e-CODEX-systemet med henblik på at lette elektronisk kommunikation i grænseoverskridende civil- og strafferetlige sager.

Forslaget finder anvendelse på grænseoverskridende elektronisk overførsel af oplysninger ved brug af e-CODEX-systemet i grænseoverskridende civil- og strafferetlige sager. En central del af forslaget er overdragelse af e-CODEX-systemet til Den Europæiske Unions Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-Systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed (eu-LISA) og at give agenturet mandat til at sørge for den operationelle forvaltning af systemet. Forslaget definerer e-CODEX-systemet og fastlægger dets sammensætning. Derudover fastlægger forslaget an-

svarsområder for de forskellige aktører, som er involveret i e-CODEX-systemets drift, herunder ansvar for medlemsstaterne, Kommissionen og eu-LISA.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark og vil heller ikke have væsentlige statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Forslaget forhandles aktuelt i en arbejdsgruppe under Rådet. Fra dansk side er man umiddelbart positivt indstillet over for forslaget.

2. Baggrund

E-CODEX (e-Justice Communication via Online Data Exchange) blev lanceret under den flerårige handlingsplan for e-Justice 2009-2013, hovedsagelig for at fremme digitaliseringen af grænseoverskridende retssager og lette kommunikationen mellem medlemsstaternes retslige myndigheder.

E-CODEX-systemet blev udviklet i perioden fra 2010 til 2016 af 21 EU-medlemsstater med deltagelse af andre lande/områder og organisationer. I perioden 2016-2021 blev e-CODEX-systemet vedligeholdt. Systemet forvaltes aktuelt af et konsortium af medlemsstaterne og andre organisationer og finansieres af et EU-tilskud. Danmark deltager ikke i e-CODEX.

Ti medlemsstater har deltaget i pilotprojekter om brug af e-CODEX til forskellige retslige procedurer. Der er aktuelt ikke en EU-retlig ramme, som regulerer e-CODEX-systemet, og systemets anvendelse har været baseret på frivillighed fra medlemsstaterne.

Kommissionen anser i sin meddelelse ”Digitalisering af retsvæsenet i Den Europæiske Union – en værktøjskasse med muligheder” (KOM(2020) 70) e-CODEX for det vigtigste redskab for etablering af et sikkert og decentraliseret kommunikationsnetværk mellem nationale IT-systemer i grænseoverskridende civil- og strafferetlige sager.

Rådet opfordrede den 13. oktober 2020 i sine konklusioner ”Adgang til domstolene og tilsvarende organer – udnyttelse af digitaliseringens muligheder” Kommissionen til at fremlægge et lovforslag, der sikrer bæredygtigheden af e-CODEX med en passende ledelses- og forvaltningsstruktur, som

respekterer retsvæsenets uafhængighed og medlemsstaternes forfatningsmæssige krav, samtidig med at EU's og medlemsstaternes retslige myndigheder samt de vigtigste interessenter sikres passende repræsentation.

Kommissionen har på den baggrund ved KOM(2020) 712 af 2. december 2020 fremsendt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et IT-system til grænseoverskridende kommunikation i civil- og strafferetlige sager (e-CODEX), og om ændring af forordning (EU) 2018/1726. Forslaget er oversendt til Rådet den 18. januar 2021 i dansk sprogversion. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 81 og 82 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

3. Formål og indhold

3.1. Indledning og anvendelsesområde

Forslaget har til formål at fastsætte regler om et decentraliseret IT-system til grænseoverskridende kommunikation med det formål at lette elektronisk udveksling af dokumenter, anmodninger, formularer, bevismateriale eller anden information på en sikker og pålidelig måde i civil- og strafferetlige sager (e-Justice Communication via Online Data Exchange – e-CODEX-systemet)

Forslaget finder anvendelse på grænseoverskridende elektronisk overførsel af oplysninger ved brug af e-CODEX-systemet i grænseoverskridende civil- og strafferetlige sager i overensstemmelse med de retsakter, som er opført i forordningens bilag 1.

Bilag 1 opregner på det civile område bl.a. Rådets forordning om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen) og Europa-Parlamentets og Rådets forordning om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelsesforordningen), som Danmark er tilknyttet gennem parallelaftaler.

Bilag 1 opregner på det strafferetlige område bl.a. en række retsakter, som Danmark deltager i, fordi de blev vedtaget, da EU-samarbejdet på det strafferetlige område var mellemstatsligt, dvs. før Lissabon-traktatens ikrafttræden den 1. december 2009. Det drejer sig bl.a. om EU-konventioner om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager, rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre og forskellige rammeafgørelser om gensidig anerkendelse af strafferetlige afgørelser.

3.2. E-CODEX-systemet

E-CODEX-systemet består af et e-CODEX-adgangspunkt, som gør det muligt at kommunikere sikkert med andre e-CODEX-adgangspunkter. Medlemsstaterne kan bruge e-CODEX-systemet sammen med deres eksisterende IT-systemer. Herved kan medlemsstaten sende dokumenter mv., som er lagret på et af medlemsstatens IT-systemer, til en anden medlemsstat via e-CODEX-adgangspunktet.

Medlemsstaterne skal føre en liste over e-CODEX-adgangspunkter på deres område, som skal meddeles til eu-LISA. Myndigheden eller organisationen, som varetager driften af adgangspunkterne, har ansvaret for enhver skade som følge af driften af adgangspunktet.

Forslaget bemyndiger Kommissionen til at vedtage gennemførelsesretsakter, herunder til at fastlægge tekniske minimumskrav til e-CODEX-systemets adgangspunkter og til det elektroniske format af dokumenter i de grænseoverskridende civil- og strafferetlige procedurer, der er anført i forordningens bilag 1.

3.3. Overdragelse af e-CODEX-systemet til eu-LISA

Det er et konsortium af medlemsstater og andre organisationer, som aktuelt forvalter e-CODEX-systemet. Det foreslås, at forvaltningen af e-CODEX-systemet overdrages til eu-LISA, men at overdragelsen tidligst kan ske den 1. juli 2023.

Efter overtagelsen af e-CODEX-systemet bliver eu-LISA ansvarlig for den operationelle forvaltning af e-CODEX-systemet, hvilket bl.a. indebærer udvikling, vedligeholdelse, og tekniske ændringer af e-CODEX-systemet. Ansvar for driften af e-CODEX-adgangspunktet og sikkerheden af de data, der transmitteres via adgangspunktet, ligger hos den myndighed eller organisation, der driver adgangspunktet.

Forslaget indeholder krav om, at eu-LISA skal oprette en rådgivende gruppe, som skal bistå eu-LISA med nødvendig ekspertise. Endvidere skal bestyrelsen i eu-LISA oprette et programstyringsråd, som skal bistå eu-LISA med hensigtsmæssig forvaltning af e-CODEX-systemet.

3.4. Forslaget i øvrigt

Forslaget indeholder derudover en ændring af forordning EU 2018/1726, som vedrører eu-LISA's nye ansvarsområder og opgaver med hensyn til e-CODEX-systemet.

Derudover fastsættes bestemmelser om uddannelse inden for den tekniske brug af e-CODEX-systemet, monitorering, evaluering, udvalgsprocedure og omkostninger.

Endvidere er der tilknyttet to bilag til forslaget. Forslagets bilag 1 indeholder en liste over retsakter, der falder ind under forordningens anvendelsesområde. Forslagets bilag 2 indeholder en liste over de understøttende softwareprodukter, der skal overdrages til eu-LISA i forbindelse med, at eu-LISA overtager forvaltningen af e-CODEX-systemet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294) medlovgiver. Der foreligger endnu ikke en udtalelse, og det er endnu ikke fastlagt, hvornår Europa-Parlamentet skal behandle sagen.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har vurderet, at et system til sikker udveksling af oplysninger i grænseoverskridende retssager bedst etableres på EU-plan. Kommissionen lægger vægt på, at et fælles system for digital grænseoverskridende udveksling på EU-plan vil stille en standardløsning til rådighed, der kan anvendes til forskellige retslige procedurer. Et fælles system vil være mere effektivt, end hvis der etableres forskellige nationale systemer, som ikke nødvendigvis vil sikre muligheden for grænseoverskridende kommunikation mellem medlemsstaterne.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering af, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Der er ikke dansk lovgivning på området.

7. Konsekvenser

7.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Danmark deltager ikke i en kommende vedtagelse af forslaget, og forordningen vil ikke gælde i eller være bindende for Danmark.

Danmark er omfattet af flere af de retsakter, som der henvises til i bilag 1 til forordningen, herunder forkyndelsesforordningen. Med den seneste ændring af forkyndelsesforordningen, som Danmark har tilsluttet sig, bliver det obligatorisk at kunne fremsende dokumenter til forkyndelse via et sikkert system til elektronisk kommunikation, såsom e-CODEX.

Det er ikke afklaret, hvordan Danmark kan anvende e-CODEX-systemet til elektronisk kommunikation i forbindelse med anvendelsen af de retsakter, som Danmark er omfattet af.

7.2. Økonomiske konsekvenser

Danmark deltager ikke i en kommende vedtagelse af forslaget, og forordningen vil ikke gælde i eller være bindende for Danmark.

På EU-plan indebærer forslaget en udgift på EU's budget på 9,667 mio. EUR for 2022-2027 (de gennemsnitlige udgifter pr. år er 1,611 mio. EUR). Af dette beløb udgør eu-LISA's finansiering i samme periode 8,723 mio. EUR og udgifter til administration for Kommissionen 0,944 mio. EUR.

Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, vil Danmark modtage refusion for udgifterne på EU's budget bortset fra administrationsomkostningerne for Kommissionen. Forslaget vil herefter ikke have statsfinansielle konsekvenser af betydning.

Det er ikke afklaret, om Danmark vil skulle bidrage til udgifterne til driften af e-CODEX-systemet, såfremt Danmark ønsker at anvende e-CODEX-systemet til elektronisk kommunikation i forbindelse med anvendelsen af de retsakter, som Danmark er omfattet af. I givet fald vil dette kunne medføre merudgifter for staten, der enten vil skulle håndteres via dansk bidrag til EU-budgettet eller som en direkte bilateral betaling. Der vil herudover i givet fald være statslige merudgifter forbundet med etablering af et eller flere e-CODEX-adgangspunkter.

Det vurderes, at forslaget ikke vil have erhvervsøkonomiske konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

Generelt har medlemmer af specialudvalget for politimæssige og retligt samarbejde ikke haft bemærkninger til forslaget.

Domstolsstyrelsen har dog bemærket, at Danmark har tiltrådt en ændring af forkyndelsesforordningen, som bl.a. omhandler digitalisering af civile forkyndelser. Domstolsstyrelsen har anført, at tilslutningen til ændringen af forkyndelsesforordningen betyder, at Danmarks Domstole skal tilsluttes e-CODEX for fremadrettet at kunne sende anmodninger om forkyndelser i civile sager i EU på en sikker måde.

Justitsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at det fremgår af den nye forkyndelsesforordnings artikel 5, at dokumenter, der skal forkyndes, skal fremsendes via et sikkert og pålideligt IT-system. Det pågældende IT-system skal være baseret på en interoperabel løsning, såsom e-CODEX.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

10. Regeringens (foreløbige) generelle holdning

Regeringen er umiddelbart positivt indstillet over for Kommissionens forslag til forordning om e-CODEX.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.